

het college van secretarissen-generaal een delegatie (Snouck Hurgronje, Tenkink, Frederiks) naar Seyss-Inquart om zich er van te vergewissen wat er waar was van al die geruchten over een NSB-regering. De *Reichskommissar* sprak geruststellend: het was zijn voornemen, 'te blijven regeren door tussenkomst van de Nederlandse administratie', zo werd in de notulen van het college vastgelegd. 'De heer Seyss-Inquart knoopte hier nog enkele woorden van waardering aan vast voor de secretarissen-generaal. Betreffende de benoeming van NSB'ers zeide de Rijkscommissaris nog uitdrukkelijk dat het zijn wens is, dat deze zich in hun ambten nimmer op een partijstandpunt zouden stellen.'¹

Mussert bezoekt Hitler

Op zaterdag 21 september, tien dagen na Peter Tons begrafenis, ontving Mussert de lang-verbeide, heugelijke tijding dat hij over twee dagen, op maandag 23, samen met plaatsvervangend leider van Geelkerken door Hitler ontvangen zou worden; Seyss-Inquart en Schmidt zouden hen vergezellen.

Het eerste wat Mussert deed, was Mussolini een brief sturen waarin hij hem 'als oudste vriend mijner Beweging' schreef, 'dat wij ons geestelijk volkomen één gevoelen met Duitsland en Italië in de strijd voor het nieuwe Europa en het betreuren, daaraan niet te kunnen deelnemen'²; dat hij zich uitdrukkelijk achter Hitler geschaard had, werd door Mussert verzwegen.

Een half uur vóór het vastgestelde vertrekuur arriveerde de leider der NSB des zondags op 'Clingendael'; het buiten was kort tevoren voor Seyss-Inquart gereedgekomen. Van Geelkerken was er al aangekomen maar Mussert zag er tot zijn stomme verbazing ook Rost van Tonningen staan. Wat had die daar te doen? Van Geelkerken kon die vraag beantwoorden: hij verzocht zijn leider om 'een gesprek onder vier ogen' en daarin vertelde hij, aldus Mussert vijf jaar later,

'dat de Rijkscommissaris vond dat het niet mogelijk was te gaan zonder Rost van Tonningen en dat het nu de moeilijkheid was, in welke hoedanigheid Rost zou gaan, want hij had geen officiële functie in de Beweging. Schmidt kon niet anders dan voorstellen dat Rost, in plaats van van Geelkerken, plaatsvervangend leider zou worden en van Geelkerken de titel van stafchef zou krijgen. Van

¹ Csg: Notulen, 18 sept. 1940. ² Nederlands concept: NSB, 15 a.